

3135/2002 ΣΤΕ (ΟΛΟΜ)

(ΑΡΜ 2003/265, ΝΟΒ 2003/564,1108) Προστασία περιβάλλοντος. Νομίμως η νησίδα "Μαραθωνήσι" της Ζακύνθου χαρακτηρίστηκε ως περιοχή προστασίας της φύσης και επιβλήθηκαν όροι και περιορισμοί δόμησης, προκειμένου να προστατευθεί η κατοικία της θαλάσσιας χελώνας Caretta - caretta. Η αγωγή της αναιρεσείδουσας εταιρείας, με την οποία ζητούσε, κατά το άρθρο 105 του ΕισΝΑΚ, αποζημίωση για διαφυγόν κέρδος από την εκμετάλλευση ξενοδοχειακού συγκροτήματος στην περιοχή, το οποίο εμποδίστηκε να ανεγείρει λόγω των επιβληθέντων περιορισμών, ορθά απορρίφθηκε. Δεν παραβιάσθηκε το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Απορρίπτεται η αναίρεση. (Επικυρώνει τις αριθμ. 2873/2000 και 4627/2000 αποφάσεις του ΔΕΦΑΘ).

ΣΤΕ 3135/2002 (ολ.)

Εισηγητής: Σωτ. Ρίζος.

2. Επειδή, με την ως άνω αίτηση, όπως συμπληρώθηκε με το δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται η αναίρεση των υπ` αριθμ. 2873/2000 και 4627/2000 αποφάσεων του τριμελούς Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με τις οποίες τελικώς απερρίφθη έφεση της αναιρεσειούσης εταιρείας κατά της 6310/1999 απόφασης του τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών. Το Πρωτοδικείο είχε απορρίψει αγωγή της αναιρεσειούσης κατά του Ελληνικού Δημοσίου, με την οποία ζητούσε, κατ` άρθρο 105 Εισαγωγικού Νόμου Αστικού Κώδικα, αποζημίωση ύψους 2.395.470.000 δραχμών, υποστηρίζοντας ότι το ποσόν αυτό αποτελεί διαφυγόν κέρδος εκ της εκμεταλλεύσεως ξενοδοχειακού συγκροτήματος στη νησίδα "Μαραθωνήσι" της Ζακύνθου, το οποίο εμποδίστηκε να ανεγείρει λόγω των περιορισμών που έχουν επιβληθεί για την προστασία της θαλασσίας χελώνας Caretta-Caretta με διάφορες νομοθετικές και κανονιστικές πράξεις. Η αποζημίωση αναφέρεται στο χρονικό διάστημα 1987 έως 1993, κατά το οποίο ίσχυσαν η υπ` αριθμ. 88208/ 3723/1986 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος (ΦΕΚ Δ 37/29.1.1987) και το από 1605/5.7.1990 π. διάταγμα (ΦΕΚ Δ 3437), περί καθορισμού Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) στην εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός ορίου οικισμών υφισταμένων προ του 1923 περιοχή των κοινοτήτων Βασιλικού, Καλαμακίου, Λιθακιάς και Παντοκράτορος του Νομού Ζακύνθου. Ειδικότερα, η πρώτη (2873/2000) αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απέρριψε την έφεση κατά το μέρος που αφορούσε αίτημα αποζημιώσεως από παράνομη διοικητική πράξη, κατ` εφαρμογήν του άρθρου 105 ΕισΝΑΚ. Περαιτέρω όμως, καθ' ερμηνεία του δικογράφου της αγωγής, δέχθηκε ότι υπήρχε και δεύτερη βάση αποζημιώσεως από νόμιμη αιτία, κατ` εφαρμογήν του άρθρου 22 παρ. 1 του ν. 1650/1986, για το λόγο δε αυτό διέταξε συμπληρωματικές αποδείξεις για την αξία της νησίδας "Μαραθωνήσι".

Μεταγενεστέρως, με τη δεύτερη (4627/2000) αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο ανακάλεσε την μη οριστική διάταξη της προηγούμενης απόφασης που διέτασσε συμπληρωματικές αποδείξεις, αφού προηγουμένως η εκκαλούσα και ήδη αναιρεσειούσα εταιρία, με υπόμνημά της, διευκρίνισε ότι την αξίωση αποζημιώσεως θεμελίωσε αποκλειστικά στον παράνομο χαρακτήρα των διοικητικών πράξεων και ουδέποτε υπέβαλε αίτημα αποζημιώσεως με βάση το άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 1650/1986. Κατόπιν της ανακλήσεως της ενμέρει προδικαστικής πρώτης αποφάσεως απορρίφθηκε, με τη δεύτερη αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η ασηκηθείσα έφεση στο σύνολό της.

3. Επειδή η υπόθεση εισάγεται στην Ολομέλεια με ειδική πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου, λόγω σπουδαιότητας των ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την εκδίκαση αυτής.

4. Επειδή, κατά το άρθρο 24 του Συντάγματος, η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Εξάλλου, η διά του ν. 1335/1983 (ΦΕΚ 32 Α) κυρωθείσα Διεθνής Σύμβαση για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης, που υπεγράφη στη Βέρνη την 19.9.1979, ορίζει στο άρθρο 1 ότι: "1. Σκοπός της παρούσας Σύμβασης είναι η εξασφάλιση της διατήρησης της άγριας χλωρίδας και πανίδας και των φυσικών αυτών οικοτόπων, ιδίως των ειδών και των οικοτόπων εκείνων για τη διατήρηση των οποίων απαιτείται συνεργασία μεταξύ περισσότερων κρατών καθώς και η προώθηση της συνεργασίας αυτής. 2. Ιδιαίτερη προσοχή αποδίδεται στα είδη εκείνα, συμπεριλαμβανομένων και των αποδημητικών, τα οποία απειλούνται δι' αφανισμού ή είναι ευπαθή". Κατά το άρθρο 3, "1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή εθνικής πολιτικής διατήρησης της άγριας χλωρίδας και πανίδας και των φυσικών οικοτόπων αυτών, δίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στα είδη που απειλούνται με αφανισμό ή που βρίσκονται σε κίνδυνο, κυρίως δε στα ενδημικά είδη και στους απειλούμενους οικοτόπους σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης. 2. ...". Κατά το άρθρο 4 "1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα και απαραίτητα νομοθετικά και κανονιστικά μέτρα για την προστασία των οικοτόπων των αγρίων ειδών χλωρίδας και πανίδας, ιδίως των απειλούμενων στα Παραρτήματα I και II και για τη διαφύλαξη των φυσικών οικοτόπων οι οποίοι κινδυνεύουν να εξαφανισθούν. 2. Τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν υπόψη κατά τη χάραξη της χωροταξικής και αναπτυξιακής πολιτικής, τις ανάγκες διατήρησης των προστατευόμενων ζωνών των αναφερομένων στην προηγούμενη παράγραφο, ώστε να αποφευχθεί ή να μειωθεί όσο το δυνατόν περισσότερο κάθε υποβάθμιση τοιούτων ζωνών. 3. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να στρέψουν ιδιαίτερα την προσοχή τους στην προστασία των ζωνών που έχουν σημασία για τα αποδημητικά είδη τα απειλούμενα στα παραρτήματα II και III και οι οποίες έχουν κατάλληλη θέση σε σχέση προς τις διόδους αποδημίας, ως περιοχής διαχείμασης, συγκέντρωσης διατροφής, αναπαραγωγής ή έκδυσης. Κατά το άρθρο 6, "Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα και απαραίτητα νομοθετικά και κανονιστικά μέτρα ώστε να εξασφαλίσει την ειδική διατήρηση των ειδών άγριας πανίδας που απειλούνται στο παράρτημα II. Θα απαγορεύονται για τα είδη αυτά ιδίως: α) ... β) Η εκ προθέσεως υποβάθμιση ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή των περιοχών αναπαύσεως, γ) Η εκ προθέσεως διατάραξη της άγριας πανίδας, ιδίως κατά την περίοδο αναπαραγωγής, εξάρτησης ή διαχείμασης στο μέτρο που η διατάραξη θα μπορούσε να έχει σημαντικό αποτέλεσμα, λαμβανομένων υπόψη των στόχων της παρούσας Σύμβασης, δ) ...".

Στο δε παράρτημα II, με τον τίτλο: "Είδη πανίδας υπό αυστηρή προστασία" και στην κατηγορία των ερπετών, συμπεριλαμβάνεται, μεταξύ των cheloniidae, η caretta-caretta. Περαιτέρω, στο άρθρο 18 του ν. 1650/1986, ο οποίος με τον τίτλο: "Για την προστασία του περιβάλλοντος" (ΦΕΚ 160 Α) διαλαμβάνει ενδελεχή ρύθμιση ανταποκρινόμενη στην, κατά τα προεκτεθέντα, υποχρέωση του Κράτους προς προστασία του φυσικού περιβάλλοντος εν γένει και της άγριας χλωρίδας και πανίδας, ορίζονται ειδικότερα τα εξής: "1. Η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων, καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητά τους. 2. Χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές... μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, γεωμορφολογικής, βιολογικής επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους. 3. Οι περιοχές... της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19, ως: . περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης - περιοχές προστασίας της φύσης, 4. ... 5. ... 6. Αντικείμενα προστασίας και διατήρησης, κατά την έννοια της παρ. 1, αποτελούν επίσης τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας". Περαιτέρω ο ίδιος νόμος ορίζει τα ακόλουθα: Άρθρο 19: "Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου "1. Ως περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης χαρακτηρίζονται εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικότοποι σπανίων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας ή εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας. Στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου κανονισμού, η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών και η εκτέλεση εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των χαρακτηρισμών τους εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας. 2. Ως περιοχές προστασίας της φύσης χαρακτηρίζονται εκτάσεις μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας. Στις περιοχές αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από κάθε δραστηριότητα ή επέμβαση που είναι δυνατόν να μεταβάλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Κατ' εξαίρεση, μπορούν να επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου κανονισμού, η εκτέλεση εργασιών, ερευνών και η άσκηση ασχολιών και δραστηριοτήτων, κυρίως παραδοσιακών, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς προστασίας...". Άρθρο 20: "1. Τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας προστατεύονται και διατηρούνται μαζί με τη βιοκοινότητα και το βιότοπό τους ως βιογενετικά αποθέματα και ως συστατικά στοιχεία των οικοσυστημάτων...". Άρθρο 21: "1. Ο χαρακτηρισμός περιοχών... σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 19 και ο καθορισμός των ορίων τους και των τυχόν ζωνών προστασίας τους γίνονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου, σε εφαρμογή περιφερειακού ή νομαρχιακού ειδικού χωροταξικού σχεδίου ή γενικού πολεοδομικού σχεδίου ή ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης. Σε κάθε περίπτωση, η σύνταξη ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης είναι απαραίτητη για την τεκμηρίωση της σημασίας του προστατευτέου αντικειμένου και τη σκοπιμότητα των προτεινομένων μέτρων προστασίας... Ειδικά ο χαρακτηρισμός και ο καθορισμός των ορίων και των τυχόν ζωνών προστασίας περιοχών... που περιλαμβάνονται σε Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), γίνεται με την πράξη καθορισμού της Ζ.Ο.Ε. και με τη διαδικασία του άρθρου 29 του ν.

1337/1983, όπως ισχύει. 2. Με το παραπάνω προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι αναγκαίοι για την προστασία του συγκεκριμένου αντικειμένου γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί...". Τέλος, στο άρθρο 22 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: "Αν οι επιβαλλόμενοι κατά τα προηγούμενα άρθρα του παρόντος κεφαλαίου όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις είναι εξαιρετικά επαχθείς, με αποτέλεσμα να παρακωλύεται υπέρμετρα η άσκηση των εξουσιών που απορρέουν από την κυριότητα, ενόψει του χαρακτήρα και του περιορισμού της ιδιοκτησίας, το Δημόσιο, ύστερα από αίτηση των θιγομένων, μπορεί, κατά το μέτρο του δυνατού, να αποδεχθεί είτε την ανταλλαγή των ιδιωτικών εκτάσεων με εκτάσεις του Δημοσίου, είτε την παραχώρηση κατά χρήση στους θιγομένους δημόσιων εκτάσεων σε παραπλήσιες περιοχές για ανάλογη χρήση ή εκμετάλλευση, είτε την καταβολή εφάπαξ ή περιοδικής αποζημίωσης, για τον προσδιορισμό της οποίας λαμβάνεται υπόψη η υφιστάμενη χρήση της ιδιωτικής έκτασης, είτε τη μεταφορά συντελεστή δόμησης σε άλλη ιδιοκτησία, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του ν. 880/1979 (ΦΕΚ 58)".

5. Επειδή, κατ' εφαρμογήν των ανωτέρω διατάξεων, εξεδόθησαν διαδοχικώς κανονιστικές πράξεις της Διοικήσεως, οι οποίες καθόριζαν Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) στην μείζονα περιοχή του κόλπου Λαγανά, όπου ενέτασσαν και τη νησίδα "Μαραθωνήσι". Ειδικότερα, με την 88208/3723/31.12.1986 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημ. Εργων καθορίσθηκε Ζ.Ο.Ε. στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου περιοχή και εκτός ορίων οικισμού προ του 1923 των Κοινοτήτων Βασιλικού, Καλαμακίου, Λιθακιάς και Παντοκράτορος Ν. Ζακύνθου" (ΦΕΚ Δ 37/29.1.1987). Η νησίδα "Μαραθωνήσι" κατατάχθηκε στην περιοχή Ια και σε αυτήν επιτρέπη μόνον η ανέγερση κατοικίας, απαγορεύθηκε οποιαδήποτε κατάτμηση, ορίσθηκε ως ελάχιστο εμβαδόν αρτιότητας ολόκληρη η έκταση του νησιού και μέγιστη επιφάνεια κτιρίου διακόσια (200) τετρ. μέτρα, ελάχιστη δε απόσταση του κτίσματος από τη γραμμή του χειμερίου κύματος εκατό (100) μέτρα. Περαιτέρω, με την ίδια απόφαση επεβλήθησαν και άλλοι περιορισμοί αναφερόμενοι στο φωτισμό των κτιρίων, την κατασκευή περιφράξεων, την κυκλοφορία διαφόρων οχημάτων, την τοποθέτηση επί του αιγιαλού ομπρελών κλπ. Επακολούθησε το π.δ. της 16.6/5.7.1990, με τον τίτλο "Καθορισμός ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, κατωτάτου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου περιοχή και εκτός ορίων οικισμών υφισταμένων προ του 1923 των κοινοτήτων Βασιλικού, Καλαμακίου, Λιθακιάς και Παντοκράτορα (Ν. Ζακύνθου)" (ΦΕΚ 347 Δ). Με το Διάταγμα αυτό η νησίδα "Μαραθωνήσι", που περιλαμβάνεται στην περιοχή Ια, ως προς μεν την παραλιακή λωρίδα της, που αποτελεί τόπο ωστοκίας της θαλάσσιας χελώνας *caretta-caretta*, χαρακτηρίσθηκε πράγματι ως περιοχή απολύτου προστασίας της φύσεως, κατά δε το υπόλοιπον αυτής χαρακτηρίσθηκε ως περιοχή προστασίας της φύσεως και θεσπίσθηκαν αντίστοιχοι, ως επιβαλλόμενοι εκ του χαρακτηρισμού τούτου, περιορισμοί. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 2 του διατάγματος αυτού, "Μέσα στη Ζ.Ο.Ε. καθορίζονται ειδικές χρήσεις γης, κατώτατο όριο κατάτμησης, όροι και περιορισμοί δόμησης καθώς και ειδικοί όροι προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος κατά περιοχές με στοιχεία Ι, ΙΙ, ΙΙα, ΙΙΙ, ΙV, ΙVα, V και Vα, που φαίνονται στα ίδια διαγράμματα ως εξής: Α. Περιοχή Ι. ... Γ. Περιοχή ΙΙα (περιλαμβάνονται δύο νησίδες). Χαρακτηρίζεται ως περιοχή προστασίας της φύσης σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 19 του ν. 1650/1986. Στην περιοχή αυτή: 1. Επιτρέπεται η ανέγερση κατοικίας. 2. Απαγορεύεται οποιαδήποτε κατάτμηση. 3. Οι όροι και περιορισμοί δόμησης των γηπέδων ορίζονται ως εξής: Ι. Ελάχιστο εμβαδόν αρτιότητας

καθορίζεται ολόκληρη η έκταση της κάθε νησίδας. II. Μεγίστη επιτρεπόμενη επιφάνεια κτιρίου διακόσια (200) τ.μ. III. Μέγιστο ύψος κτιρίου πέντε (5) μ. από την επιφάνεια του φυσικού εδάφους μετρούμενο από οποιοδήποτε σημείο της οικοδομής. IV. Για τους λοιπούς όρους και περιορισμούς δόμησης εφαρμόζονται οι διατάξεις του από 24. 5.1985 π.δ/τος (Δ 270). Δ. Περιοχής III ...". Κατά το άρθρο 3. "1. Εκτός των παραπάνω αναφερθέντων όρων και περιορισμών δόμησης, σ' όλη την έκταση της Ζ.Ο.Ε. ισχύουν τα εξής: α. ... δ. οι μελέτες για την ανέγερση κτιρίων και εγκαταστάσεων για την κατασκευή πάσης φύσεως τεχνικών έργων, καθώς και για την κατασκευή, διαμόρφωση και τον εξοπλισμό κοινόχρηστων χώρων, εγκρίνονται απαραίτητα από την Επιτροπή Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ). ε. ... η. Ο τεχνητός φωτισμός των κτιριακών και λοιπών εγκαταστάσεων... δεν πρέπει να είναι απ' ευθείας ορατός από τη ζώνη αιγιαλού και από ζώνη πλάτους εκατό (100) μ. από τη γραμμή αιγιαλού, κατά μήκος της ακτής των περιοχών I και IIα. Επίσης ο ενλόγω φωτισμός δεν πρέπει να είναι απ' ευθείας ορατός από τον θαλάσσιο χώρο των περιοχών I και IIα σε ζώνη πλάτους ενός (1) ναυτικού μιλίου από την ακτή των περιοχών αυτών. 2. Ειδικότερα στις περιοχές I, II και IIα ισχύουν τα εξής: α. Δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση φωτεινών ή φωτιζόμενων επιγραφών και διαφημίσεων. β. Εκχερσώσεις, επιχωματώσεις, δημιουργία αναβαθμίδων, εκσκαφές και κάθε άλλο τεχνικό έργο, γίνονται μετά από έγκριση της σχετικής μελέτης από τις Υπηρεσίες Περιβάλλοντος της Νομαρχίας και την ΕΠΑΕ. γ. Δεν επιτρέπεται η αμμοληψία και η με κάθε τρόπο διατάραξη των αμμωδών παραλιών και αμμολόφων, καθώς και η εναπόθεση ή η ταφή απορριμμάτων και κάθε είδους ρυπαινοσών ουσιών. 3. Στις περιοχές I και IIα καθορίζονται τμήματα Α ... και Ε που φαίνονται στα ίδια διαγράμματα.

Στα τμήματα αυτά εκτός από τους όρους και περιορισμούς που καθορίζονται με τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος για ολόκληρες τις περιοχές I και IIα, ισχύουν και τα ακόλουθα: Απαγορεύονται: I. Τα περιφράγματα κάθε είδους. II. Η παραμονή ατόμων από 1 Ιουνίου μέχρι 31 Οκτωβρίου κάθε έτους και στο διάστημα από τη δύση μέχρι την ανατολή του ηλίου. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η παραμονή ατόμων για λόγους επιστημονικής έρευνας, μετά από άδεια που εκδίδεται από τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, καθώς και ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα για τη φύλαξη των περιοχών. III. Από 1 Ιουνίου μέχρι 31 Οκτωβρίου κάθε έτους η κυκλοφορία κάθε είδους τροχοφόρων. IV. Η φύτευση δένδρων ή θάμνων καθώς και κάθε επέμβαση στην αυτοφυή χλωρίδα. Κατ' εξαίρεση είναι δυνατό να επιτραπεί με άδεια του Νομάρχη και μετά από ειδική μελέτη με επίβλεψη των Διευθύνσεων Χωροταξίας και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος η φύτευση δένδρων ή θάμνων για λόγους οπτικής ή ακουστικής προστασίας του αιγιαλού. Η ενλόγω φύτευση δεν πρέπει να παρακωλύει την ομαλή διεξαγωγή της αναπαραγωγής της θαλάσσιας χελώνας. β. ...".

6. Επειδή οι εκτιθέμενοι στην προηγούμενη σκέψη περιορισμοί εκκινούν από την εκτίμηση, ότι η διαφύλαξη του προαναφερθέντος τόπου ωοτοκίας των θαλασσιών χελωνών και η αποτροπή της διαταράξεως της ωοτοκίας τούτων στον τόπο αυτόν εξασφαλίζεται διά του χαρακτηρισμού ως περιοχής προστασίας της φύσεως, που συνεπάγεται την απαγόρευση της αναπτύξεως σ' αυτήν ορισμένων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, όπως είναι η τουριστική εκμετάλλευση της νησίδας (ανέγερση ξενοδοχείων), χωρίς όμως να αποκλείεται η ανθρώπινη διαβίωση με τη χρήση κατοικίας. Οι περιορισμοί αυτοί στην ιδιοκτησία της νησίδας είναι καταρχήν θεμιτοί και

δεν αντίκεινται στο άρθρο 17 του Συντάγματος και το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως της Ρώμης. Τούτο δε, διότι αφενός υπαγορεύονται από σκοπό δημοσίου συμφέροντος, όπως είναι η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και δη σε αρμονία προς διεθνείς υποχρεώσεις της Χώρας, που επιβάλλονται από διεθνή σύμβαση, αφετέρου δε διότι αναφέρονται σε περιοχή εκτός σχεδίου πόλεως, που κατά το Σύνταγμα και τους νόμους, όπως παγίως ερμηνεύθηκαν από το Δικαστήριο (ΣτΕ 1424/90, 784/99, 3779/2001 κ.ά. Π.Ε. 30/2001 ολ., 527/2001 κ.ά.), δεν έχει ως προορισμό τη δόμηση ή ειδικότερα την τουριστική εκμετάλλευση αλλά τη γεωργική, πτηνοτροφική και δασοπονική εκμετάλλευση, καθώς και την αναψυχή του κοινού. Εξάλλου, κατά τις παρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 1650/86, των οποίων η αναιρεσίουςα δεν επιδίωξε την εφαρμογή, δηλώνοντας ρητώς ότι δεν θεμελιώνει σε αυτές την αγωγή αποζημιώσεως, προβλέπονται ειδικοί τρόποι "αποζημιώσεως" των ιδιοκτητών, στο βαθμό που οι επιβαλλόμενοι περιορισμοί της ιδιοκτησίας είναι εξαιρετικά επαχθείς για τους ιδιοκτήτες. Με τα δεδομένα αυτά είναι ορθή η τα αυτά δεχθείσα υπ' αριθμ. 2873/2000 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως, καθώς και ο δεύτερος ισχυρισμός ότι έπρεπε να ληφθούν υπόψη για τις χρήσεις γης της περιοχής οι συνήθειες των συναλλαγών και όχι οι ρυθμίσεις του Συντάγματος και των νόμων. Επίσης, απορριπτέος κρίνεται και ο λόγος αναιρέσεως περί παραβάσεως της αρχής της αναλογικότητας, που επέβαλλε, κατά την αναιρεσίουςα, να είναι ηπιότεροι οι περιορισμοί εκμεταλλεύσεως της νησίδος. Και τούτο διότι, ως ήδη προαναφέρθηκε, και δέχεται και το δικάσαν Εφετείο, οι περιορισμοί κλιμακώθηκαν ανάλογα με τον πυρήνα ωτοκίας του προστατευομένου είδους (της θαλάσσιας χελώνας), μετά από ειδική και ολοκληρωμένη έρευνα της Διοικήσεως.

7. Επειδή προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), όπως η διάταξη αυτή έχει ερμηνευθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν άσκησε έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας ως προς τη σκοπιμότητα των προβλεπομένων από τις κανονιστικές διοικητικές πράξεις περιορισμών της ιδιοκτησίας της, αλλά θεώρησε ότι το ζήτημα τούτο συνιστά ανέλεγκτη τεχνική κρίση της Διοικήσεως. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι δεν ερευνήθηκε από το δικαστήριο της ουσίας ο ισχυρισμός της εφεσείουςας και ήδη αναιρεσίουςας, ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός της προστασίας της χελώνας *Caretta-Caretta* μπορούσε να εξυπηρετηθεί με ηπιότερα μέσα, όπως η λελογισμένη τουριστική ανάπτυξη. Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη υπ' αριθμ. 2873/2000 απόφαση, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών δέχθηκε, καταρχάς, ότι η θαλάσσια χελώνα *Caretta-Caretta* είναι η μόνη που αναπαράγεται σε έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα στις παραλίες του κόλπου Λαγανά Ζακύνθου, ότι ως ερπετό απειλούμενο με εξαφάνιση υπάγεται βάσει διεθνών συμβάσεων στα είδη άγριας πανίδας υπό αυστηρή προστασία και ότι τα κανονιστικώς ληφθέντα περιοριστικά μέτρα στο Μαραθωνήσι αποσκοπούν στην αποτροπή διαταράξεως της ωτοκίας. Ακολούθως η αναιρεσιβαλλόμενη, αφού βεβαιώνει ότι ερευνήσε όλα τα στοιχεία της δικογραφίας, δέχεται ότι οι επιβληθέντες κανονιστικώς περιορισμοί ως προς τη δόμηση και ειδικότερα την τουριστική εκμετάλλευση της νησίδος "Μαραθωνήσι" ήταν αναγκαίοι για την προστασία των χωρών ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας, λαμβανομένου υπόψη ότι στη βορεινή αμμουδιά της νησίδας εμφανίζεται υψηλή πυκνότητα φωλεοποίησης. Στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

αναφέρονται ειδικώς αφενός μεν ο ακριβής τόπος ωτοκίας (βόρεια παραλία του νησιού) και αφετέρου οι παράγοντες εκείνοι που προκαλούν τη διακινδύνευση του είδους, όπως οι θόρυβοι, ο φωτισμός, οι εγκαταστάσεις στην παραλία, η ρύπανση της ακτής κλπ. Περαιτέρω δε αναφέρεται και ο λόγος ο οποίος επέβαλε τη διαφοροποίηση της προστασίας στις διάφορες περιοχές της Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου με βάση νόμιμα και αντικειμενικά κριτήρια. Από τα δεδομένα αυτά συνάγεται ότι το Εφετείο προέβη σε πλήρη έρευνα της υποθέσεως και δεν περιορίστηκε στην ανέλεγκτη εφαρμογή της κανονιστικής ρύθμισης της Διοικήσεως, ενώ, εξάλλου, ούτε προβάλλεται ούτε προκύπτει από τα δικόγραφα ότι τα ανωτέρω πραγματικά γεγονότα αμφισβητήθηκαν από την αναιρεσείουσα εταιρία. Και είναι μεν αληθές ότι η αναιρεσιβαλλόμενη διαλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ότι η ρύθμιση που αποκλείει την τουριστική αξιοποίηση της νησίδας κινείται "στα πλαίσια της μη ελεγκτής από το δικαστήριο της ουσίας τεχνικής κρίσεως", αλλά με τη φράση αυτήν το δικαστήριο υπενθυμίζει το περιθώριο εκτιμήσεως που έχει καταρχήν η Διοίκηση σε τεχνικής κρίσεως ζητήματα και μάλιστα κατά την άσκηση της κανονιστικής της αρμοδιότητας, δεν έχει δε την έννοια, όπως υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, ότι το Εφετείο αποποιήθηκε οποιονδήποτε έλεγχο της κανονιστικής ρύθμισης. Κατά ταύτα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται παράβαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του

Ανθρώπου.

8. Επειδή, στο άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος επιβάλλεται η κατάρτιση χωροταξικών σχεδίων καθώς και η ανάπτυξη των πόλεων βάσει πολεοδομικών σχεδίων. Κατά τη διάταξη αυτήν, η σύνταξη χωροταξικών σχεδίων δεν αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση του πολεοδομικού σχεδιασμού. Εν προκειμένω, με τις αναφερθείσες κανονιστικές πράξεις της Διοικήσεως (υπουργική απόφαση του 1987 και π.δ/γμα του 1990) επιχειρήθηκε η δημιουργία Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) βάσει της πολεοδομικής νομοθεσίας (ν. 1337/83), με κύριο σκοπό την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, ειδικώς δε και του απειλούμενου είδους της θαλάσσιας χελώνας. Οι πράξεις αυτές στηρίζονται και στο βασικό νόμο 1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος, σύμφωνα με τον οποίο επιβάλλουν περιορισμούς προς προστασία του ανωτέρω είδους. Συνεπώς, οι ρυθμίσεις αυτές βρίσκουν αυτοτελώς έρεισμα στις διατάξεις αυτές και δεν δύναται να αποδοθεί σε αυτές κάποια πλημμέλεια εκ της μη συντάξεως γενικότερου χωροταξικού σχεδίου (ή ειδικού χωροταξικού για την περιοχή). Ως εκ τούτου, ορθώς το Εφετείο απέρριψε τον αντίθετο ισχυρισμό της αναιρεσειούσης, κρινομένου ως αβάσιμου του σχετικού λόγου αναιρέσεως.

9. Επειδή η αναιρεσιβαλλόμενη (υπ` αριθμ. 2873/ 2000) απόφαση δέχθηκε ότι είναι αόριστος ο λόγος της εφέσεως, με τον οποίο είχε προβληθεί παραβίαση της αρχής της ισότητας με την επιβολή πολύ δυσμενεστέρων όρων δομήσεως στη νησίδα Μαραθωνήσι σε σύγκριση με τα ακίνητα γειτονικών περιοχών. Τούτο δε, κατά τη σκέψη του Εφετείου, διότι η αναιρεσείουσα δεν προσδιόρισε ούτε τις θέσεις των άλλων ακινήτων ούτε και τις ευμενέστερες ρυθμίσεις που ισχύουν σε αυτά βάσει των κανονιστικών πράξεων, ώστε να δύναται να κριθί αν αυτές είναι αδικαιολόγητες. Η σκέψη αυτή του Εφετείου είναι ορθή και συνεπώς είναι αβάσιμος ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως, μη δυναμένων να ληφθούν υπόψιν ισχυρισμών που επιδιώκουν απαραδέκτως να συγκεκριμενοποιήσουν στο στάδιο της αναιρετικής δίκης την παράβαση της αρχής της ισότητας.

10. Επειδή η αναιρεσείουσα είχε προβάλει ενώπιον του Εφετείου λόγο περί κατάχρησης εξουσίας, προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι οι επίδικες κανονιστικές διοικητικές πράξεις δεν εξεδόθησαν προς προστασία της θαλάσσιας χελώνας *Caretta-Caretta* αλλά προς ικανοποίηση οικονομικών συμφερόντων των εισηγητών των πράξεων αυτών δημοσίων υπαλλήλων. Ο λόγος αυτός ήταν απορριπτός, αφενός μεν διότι δεν νοείται κατά νόμον κατάχρηση εξουσίας επί κανονιστικών πράξεων, οι οποίες ελέγχονται μόνον για υπέρβαση της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως και αφετέρου διότι δεν προσδιορίσθηκε με το λόγο αυτόν κατά τρόπο συγκεκριμένο, ούτε αποδείχθηκε ο καταδήλως διάφορος του νόμου σκοπός που επιδιώχθηκε με τις ανωτέρω διοικητικές πράξεις.

11. Επειδή, κατά ταύτα, πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της η κρινόμενη αίτηση.